

Ny epoke for diakonien i «Øst-Tyskland»

Høsten er tid for studietur ved Teologisk Høyskole, Diakonhjemmets høgskolesenter. I år gikk turen til det som da ennå var to tyske stater. Her følger noen inntrykk fra turen.

AV KARI STRAY NORD-
BERG

«Om fire uker er vi en dobbelt så stor institusjon». Utsagnet kommer fra Friedrich Bartels, forstander ved Züssower Diakonieanstalten nord i Øst-Tyskland. Studenter og to ansatte ved Den teologiske høgskolen ved Diakonhjemmets høgskolesenter var i september på studietur i Tyskland, og vi besøkte bl.a. denne institusjonen i Züssow.

Omveltningen etter revolusjonen er enorm, idet så godt som alt blir endret: Statssystemet, utdanningen, rettsvesenet, osv. Endringene skjer i hurtig tempo, og for Züssower Diakonieanstalten har dette medført at de er blitt bedt om å overta statlige institusjoner. Fra før å ha vært trengt opp i et hjørne i kommunismens tid, er diakonien nå en plogspiss for velferdsutviklingen i øst. Man setter sin lit til at det diakonale arbeidet fra kirken er bærekraftig, idet det statlige systemet mer eller mindre har brutt sammen.

Friedrich Bartels, som i høst

sannsynligvis velges til biskop i den tyske evangeliske kirken i øst, var svært opptatt av hvordan evangeliet skulle prege det diakonale arbeidet ved overtagelsen av statlige institusjoner som de har blitt oppfordret til. Han sa at det hersket stor usikkerhet blant de ansatte her om hva det ville medføre å skulle gå over til å bli en diakonal institusjon.

Züssower Diakonieanstalten har idag 260 eldre og funksjonshemmede boende på sitt område. Ca 170 arbeider her, og det betyr at bortimot 1/3 av beboerne i den lille landsbyen Züssow er tilknyttet denne institusjonen. Züssower Diakonieanstalten er den eneste diakoni-institusjonen som er bygd opp etter krigen i Øst-Tyskland (de øvrige eksisterte før krigen).

På tross av at denne institusjonen nå snart er dobbelt så stor og står overfor store utfordringer, så var der for tiden ingen diakonstudenter ved institusjonen og svært mange ansatte

var sluttet. Årsak: De var reist til vest. Det er et stort problem at kirken og diakonien tappes for menneskelige ressurser. Det er å håpe at dette vil endre seg gjennom de store omveltningene som også kirken må gjennomgå.

Folk i øst er svært opptatt av de konsekvensene som nå kommer i kjølvannet av revolusjonen. Gleden over det som har skjedd er enorm, men endringen har også sine skyggesider. Tidligere fantes det så godt som ingen arbeidsløshet i øst. Nå er arbeidsløsheten enkelte steder oppe i 25%. Solidariteten mellom menneskene er ikke der lenger, idet folk nå tenker på seg og sitt, på å skaffe seg ting, reise. Endelig har de muligheten til å gjøre og få det de har drømt om., og nå skal drømmene realiseres før de dør. Å kjøpe bil har blitt selve livsmeningen for mange. Denne materialismen og egoismen er forståelig, men skuffende, sier Bartels. Han hadde en

Studenter og lærere utenfor Bruder Haus i Züssou.

drøm om at det skulle gå anderledes.

Det er viktig at kirken, som spilte en sentral rolle under revolusjonen, fortsatt kan være en åpen kirke som tar opp sentrale spørsmål som nå melder seg: Skyld, rett/urett, livsinnhold, fremtid og håp. Det er svært vanskelig å snakke med folk om deres delaktighet i utviklingen og opprettholdelsen av staten DDR. Alle legger skylda på Eric Honecker for det som har skjedd. I en slik situasjon må kirken være med på å gi folk et språk for dette at de har vært med på urett, at de ikke har vært modige nok. «Det må snakkes om!» sier Bartels. Det har med ansvar og moral i et folk å gjøre».

Det er store utfordringer kirken og diakonien i «Øst-Tyskland» nå står overfor. «Kirkens omsorg for mennesker i nød» er en definisjon på diakoni som blir mye brukt her til lands. Den nød som gjør seg gjeldene i det Øst-tyske folk i dag ligger ikke bare

på det materielle og fysiske plan, men også på det moralske/åndelige. Kanskje blir utfordringene for diakonien her spesielt stor i et land der ateismen har vært det offisielle «livssyn» i over en generasjon.

I den situasjon som øst-tyskere har befunnet seg i er det svært forståelig at de nå i en periode nærmest ønsker å ta i egen det forsømte, ved å kjøpe og reise. Kunne de ikke få ha noen år nå i fred der de kunne få tjene penger, være «materialistiske?» Hvorfor skal de nå snakke om skyld, rett og urett? Har de ikke vært nok plaget, om de ikke skal plages med dette også?

Det står imidlertid respekt av den vilje til åpenhet, ærlighet og selvransakelse som Bartels – og flere med ham – la for dagen på vår studietur. Diakoni har med livskvalitet å gjøre, på et helhetlig plan: Ånd, sjel og legeme. Gjenoppbygging på det ytre plan må skje samtidig med gjennom-

oppbygging «på det indre plan».

Diakonien må aldri bare for- tape seg i den ytre nød, – om den er aldri så påtrengende (og det var den utfra det inntrykk vi fikk). Vi forsto at Bartels erfarte evangeliet som et kompass for å orientere seg videre i havet av utfordringer. Diakonien må besinne seg på sin egenart, og stå for den, i gode såvel som i vanskelige tider.

Hvordan er det med slike spørsmål i vår sammenheng? Er vi opptatt av livskvalitet? Av hva som er rett og galt i vårt folk og samfunn? Av diakonens egenart? Av hvordan evangeliet skal prege den diakonale virksomhet, – f.eks. ved våre institusjoner? Har vi et kritisk korrektiv til utviklingen...?

Det var tankevekkende og selvransakende å møte den øst-tyske diakonien. ■

Kari Stray Nordberg
Boks 184
0319 OSLO 3